Herra maakuntahallituksen puheenjohtaja !
Arvoisat kutsuvieraat !
Hyvät naiset ja herrat !

Itsenäinen kotikuntamme täyttää tänä vuonna 140 vuotta. Rautavaara kuului ennen itsenäistymistään Nurmeksen emäpitäjään. Jo ennen itsenäistymistä oli ollut omat Rautavaaran pitäjän- ja kirkonkokoukset, jotka valmistelivat oman kunnan perustamista. Itsenäisen kunnan perustamishanke pyörähti lopullisesti vauhtiinsa 31.3. 1874 pidetystä Nurmeksen pitäjän ja Rautavaaran kappelin yhteisestä kuntakokouksesta. Tällöin päätettiin hakea maaherralta lupaa siihen, että Rautavaara saisi erota Nurmeksesta ja muodostaa oman kunnallishallinnon.

Rautavaaran kunta perustettiinkin Kuopion lääninhallituksen päätöksellä 12. päivänä syyskuuta 1874. Itsenäisen Rautavaaran kunnan ensimmäinen kuntakokous pidettiin 20. päivänä joulukuuta 1874 . Kokouksen § 1 kuuluu sanatarkasti seuraavasti : ” Omituinen kunnanhallitus , jonka keskuudessaan asettaa seurakunta on jo tätä ennen suostunut ja johon Herra Kuvernööri on vahvistuksen antanut , päätettiin seuraavaksi kolmeksi vuodeksi , ensi tulevasta uudesta vuodesta lähtien , järjestää.”
Tuossa historiallisessa ensimmäisessä kuntakokouksessa 20. päivänä joulukuuta 1874 valittiin kunnan esimieheksi kanttori E. Sirenius. Kunnallislautakunnan esimieheksi määrättiin talollinen Krister Hakkarainen. Hänen tehtäviinsä kuuluivat viljamakasiinin hoito, vaivaishoidon valvonta , ”sattuvain varain ylöskanto ja edesvastuu”, sekä aputoimikunnan kassanhoitovelvollisuus.

Edellä mainittu määritelmä ”omituinen kunnanhallitus” kuulostaa meidän korvaamme varmaankin omituiselta, mutta niin sitä omaa kunnanhallitusta silloin kutsuttiin. Kunnallislautakunnan esimiehen tehtävienkin perusteella voimme päätellä, että silloinen kunnan tehtäväpiiri oli hyvin pieni verrattuna nykypäivän laajaan tehtäväkenttään.

Kotikuntamme on itsenäisyytensä aikana kasvanut muun yhteiskunnan tahtiin vähitellen nykyaikaiseksi hyvät peruspalvelut ja asukkaittensa hyvinvoinnin turvaavaksi kunnaksi. Voimme perustellusti ja ylpeinä verrata Rautavaaran kunnan tämän päivän peruspalvelujen tasoa naapurikuntiimme, ne kyllä kestävät vertailun syrjäisestä sijainnista ja pitkistä etäisyyksistä huolimatta. Myös yksityiset palvelut kattavat tärkeimmät lähipalvelut.

Kunnanhallitus käynnisti juhlavuoden valmistelut jo viime elokuussa asettamalla 140-vuotisjuhlatoimikunnan valmistelemaan ja toteuttamaan juhlavuoden ohjelmaa. Juhlavuoden tavoitteena on yhteenkuuluvuuden lisääminen, me-hengen vahvistaminen ja myönteisten saavutusten esilletuonti mediassa.

Olemme valmistelleet tänä ja viime vuonna kunnalle uutta visiota ja strategiaa . Asiakirjan on jo kunnanhallitus osaltaan hyväksynyt ja lopullisesti asiakirjan hyväksyy kunnanvaltuusto juhlakokouksessaan elokuun lopulla. Yksimielisesti valmistellun ja vuoteen 2030 saakka ulottuvan strategian viesti on selkeä : Rautavaaran on itsenäinen kunta, joka toimii yhteistyössä naapuriensa ja eri organisaatioiden kanssa ja turvaa asukkailleen peruspalvelut ja hyvinvoinnin omassa kunnassa. Merkittävänä apuna tässä työssä toimii tänä vuonna koko kunnan alueelle valmistuva laajakaistaverkko. Rautavaara onkin ensimmäinen kunta, jossa kaikille, myös taajamassa , tarjotaan laajakaistayhteydet. Ne ovat merkittävä apu myös kunnan palvelujen tuottamisessa syrjäisiinkin kyliin ja koteihin.

Maamme kunnallishallinto on tänään keskellä laajaa murrosta. Kuntalain kokonaisuudistus , valtionosuusjärjestelmän uudistaminen, sosiaali- ja terveystoimen uudistus ja kuntien tehtäväpiirin tarkastelu ja tehtävien vähentäminen ovat tämän

myllerryksen osatekijät. Ne tulevat voimaan lähivuosina. Uusi kuntarakennelakihan on jo voimassa ja tuo kuntiin vaatimuksen kuntaliitosselvitysten laadinnasta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen päälinjoista on saavutettu poliittisella tasolla laaja yksimielisyys. Pienen ja syrjäisen kunnan näkökulmasta jatkotyöstämisen olennainen vaatimus on , että nykyiset lähipalvelut tuotetaan jatkossakin täällä lähellä kotikunnassa.

Kuntarakenteen uudistamisessa saatiin torjuttua juridisesti ja erityisesti poliittisesti kestämättömät kuntien pakkoliitokset. Maamme hallitus otti sen sijaan käyttöön uutena kuntaliitosvipuna valtionosuusuudistuksen. Kun tarkastelee eduskunnalle esitetyn lakiluonnoksen laskelmia kuntakohtaisista muutoksista, on yksi johtopäätös selvä : uudistus hyödyttää selvästi keskuskuntia ja kaupunkeja sekä kurittaa kohtuuttomasti pieniä ja syrjäisiä kuntia , kuten Rautavaaraa. Ääneenhän tätä kuntaliitovipua ei sanota valtionosuusuudistuksen yhteydessä.

Väestömuutosten, palvelutarpeiden kasvun ja rahoituksen riittävyyden tuomista haasteista huolimatta olen vakuuttunut, että Rautavaaran kunta jatkaa itsenäisenä ja ”omituinen kunnanhallitus” kokoontuu edelleen.

Arvoisa juhlaväki !
Näillä sanoilla toivotan teidät kaikki sydämellisesti tervetulleeksi kotikuntamme 140-vuotisjuhlaan !